

Ornitologiske registreringer i Skipsfjorden, Vannøya, Troms

Karl Otto Jacobsen
Trond Vidar Johnsen

LAGSPILL

ENTUSIASME

INTEGRITET

KVALITET

Norsk institutt for naturforskning

Ornitologiske registreringer i Skipsfjorden, Vannøya, Troms

Karl Otto Jacobsen
Trond Vidar Johnsen

NINA publikasjoner

NINA utgir følgende faste publikasjoner:

NINA Fagrapport

Her publiseres resultater av NINAs eget forskningsarbeid, problemoversikter, kartlegging av kunnskapsnivået innen et emne, og litteraturstudier. Rapporter utgis også som et alternativ eller et supplement til internasjonal publisering, der tidsaspekt, materialets art, målgruppe m.m. gjør dette nødvendig.

NINA Oppdragsmelding

Dette er det minimum av rapportering som NINA gir til oppdragsgiver etter fullført forsknings- eller utrednings-prosjekt. I tillegg til de emner som dekkes av fagrapportene, vil oppdragsmeldingene også omfatte befaringsrapporter, seminar- og konferanseforedrag, års-rapporter fra overvåkningsprogrammer, o.a.

NINA Project Report

Serien presenterer resultater fra instituttets prosjekter når resultatene må gjøres tilgjengelig på engelsk. Serien omfatter original egenforskning, litteraturstudier, analyser av spesielle problemer eller tema, etc.

NINA Temahefte

Disse behandler spesielle tema og utarbeides etter behov bl.a. for å informere om viktige problemstillinger i samfunnet. Målgruppen er "allmennheten" eller særskilte grupper, f.eks. landbruket, fylkesmennenes miljøvern-avdelinger, turist- og friluftlivskretser o.l. De gis derfor en mer populærfaglig form og med mer bruk av illustrasjoner enn ovennevnte publikasjoner.

NINA Fakta

Hensikten med disse er å gjøre de viktigste resultatene av NINAs faglige virksomhet, og som er publisert andre steder, tilgjengelig for et større publikum (presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivåer, politikere og interesserte enkeltpersoner).

I tillegg publiserer NINA-ansatte sine forskningsresultater i internasjonale vitenskapelige journaler, gjennom populærfaglige tidsskrifter og aviser.

Jacobsen, K.-O. & Johnsen, T.V. 2004. Ornitologiske registreringer i Skipsfjorden, Vannøya, Troms. NINA Oppdragsmelding 857. 24pp.

Trondheim, 7. desember 2004

ISSN 0802-4103

ISBN 82-426-1505-5

Rettighetshaver ©:

Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

Redaksjon:

Karl-Otto Jacobsen

NINA

Ansvarlig kvalitetssikrer:

Sidsel Grønvik

NINA

Opplag: Laget kun i pdf-format

Kontaktadresse:

NINA

Tungasletta 2

N-7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefax: 73 80 14 01

<http://www.nina.no>

Tilgjengelighet:

Åpen

Prosjekt nr.:

18251000

Ansvarlig signatur:

Forskningssjef

Oppdragsgiver:

Fylkesmannen i Troms

Referat

Skipsfjord landskapsvernområde i Karlsøy kommune i Troms ble opprettet i 1978. Verneformålet for det vel 54 km² store verneområdet er å "bevare et vakkert naturområde med kulturlandskap som er typisk for de ytre kyststrøkene i Troms med et upåvirket vassdrag, vitenskapelig interessante geologiske forekomster og et karakteristisk og til dels rikt plante- og dyreliv". I henhold til verneforskriftene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til oppføring av hytter og andre bygninger i samsvar med forvaltningsplan, i områder der dette ikke vil forringe verneverdien vesentlig.

I 2004 ble det vedtatt en forvaltningsplan for området med tema om bygninger og anlegg. Planområdet er avgrenset til området rundt den gamle bebyggelsen og aktuell lokalisering av vakthytte i dalen. I forvaltningsplanen er det åpnet for at det kan gis tillatelse til et bestemt antall bygninger på stedfestet plassering.

Fylkesmannen i Troms har forvaltningsansvaret for landskapsvernområdet. De gav NINA i oppdrag å registrere områder innenfor planområdet som var særlig viktig for fugl, spesielt i forhold til aktuell plassering for bygg i forvaltningsplanen. Det ble plukket ut 8 delområder man antok var viktige, og som skulle undersøkes og vurderes nærmere med tanke på arter, funksjon for fugl og sårbarhet i forhold til nye bygninger. Registrerte arter generelt, og spesielt rovfugler, skulle også rapporteres. Området ble befart 10.- 11. juni 2004 av Karl-Otto Jacobsen og Trond V. Johnsen. Oppsyn i naturvernområdet Jan Pedersen deltok på deler av registreringene.

I rapporten er det gitt en beskrivelse av de åtte delområdene med deres funksjon i forhold til fuglelivet. Det er gjort en vurdering av konsekvensene for fuglelivet ved bygging av hytter, uthus eller naust, jf forvaltningsplanen.

Resultat fra registreringene, samt en gjennomgang av eldre rapporter og intervjuer, viser at det til sammen er registrert 72 fuglearter og 12 pattedyrarter i Skipsfjord landskapsvernområde. Av fugleartene har 13 rødlistestatus mens ni er ansvarsarter. Av de 12 pattedyrartene er oter både rødliste- og ansvarsart, mens lemen er ansvarsart.

DNs metode for viltkartlegging er blitt brukt til å verdsette området. Skipsfjorden med sine mange rødlistearter har etter vår verdsetting fått verdi 4, som er av nasjonal verdi.

Forord

Skipsfjord landskapsvernområde i Karlsøy kommune i Troms ble opprettet i 1978. I 2004 ble det vedtatt en forvaltningsplan for området med tema om bygninger og anlegg. Her er det åpnet for at det kan gis tillatelse til et bestemt antall bygninger på stedfestet plassering. Fylkesmannen i Troms har forvaltningsansvaret for verneområdet. De gav NINA i oppdrag å registrere områder innenfor planområdet som var særlig viktig for fugl, spesielt i forhold til aktuell plassering for bygg i forvaltningsplanen. Det ble plukket ut 8 delområder man antok var viktige, og som skulle undersøkes og vurderes nærmere med tanke på arter, funksjon for fugl og sårbarhet i forhold til nye bygninger.

Karl-Otto Jacobsen og Trond Vidar Johnsen har stått for feltundersøkelsene. Vi retter en stor takk til oppsyn Jan Pedersen for bistand under besøket.

Rapporten har et vedlegg som er unntatt offentlighet fordi det inneholder detaljerte opplysninger om rødlistearter. Dette er gjort med henvisning til Lov om offentlighet i forvaltningen av 19. juni 1970 nr. 69 §5 og §6 pkt. 2c.

Vår kontaktperson hos Fylkesmannen har vært Ann Heidi Johansen. Vi takker for godt samarbeid.

Tromsø 7. desember 2004

Karl-Otto Jacobsen
Prosjektleder

Innhold

Referat	3
Forord	4
Innhold	5
1 Innledning	6
2 Metode og datagrunnlag.....	7
2.1 Kriterier for verdisetting	7
2.2 Fauna	8
2.3 Områdebeskrivelse.....	9
3 Beskrivelse og vurdering av enkeltområder	10
3.1 Område 1: Langørsvannet	10
3.1.1 Områdebeskrivelse	10
3.1.2 Fugleliv/funksjon.....	10
3.1.3 Vurdering.....	10
3.2 Område 2: Langøra	11
3.2.1 Områdebeskrivelse	11
3.2.2 Fugleliv/funksjon.....	11
3.2.3 Vurdering.....	12
3.3 Område 3: Leirbogen/Fuglevik	12
3.3.1 Områdebeskrivelse	12
3.3.2 Fugleliv/funksjon.....	13
3.3.3 Vurdering.....	13
3.4 Område 4: Skipsfjordelva-utløpet.....	13
3.4.1 Områdebeskrivelse	14
3.4.2 Fugleliv/funksjon.....	14
3.4.3 Vurdering.....	14
3.5 Område 5: Flåten.....	14
3.5.1 Områdebeskrivelse	15
3.5.2 Fugleliv/funksjon.....	15
3.5.3 Vurdering.....	15
3.6 Område 6: Sandmelan-bukta	15
3.6.1 Områdebeskrivelse	15
3.6.2 Fugleliv/funksjon.....	16
3.6.3 Vurdering.....	16
3.7 Område 7: Ytre Sandkroken.....	16
3.7.1 Områdebeskrivelse	16
3.7.2 Fugleliv/funksjon.....	17
3.7.3 Vurdering.....	17
3.8 Område 8: Solstad.....	17
3.8.1 Områdebeskrivelse	17
3.8.2 Fugleliv/funksjon.....	17
3.8.3 Vurdering.....	17
3.9 Andre observasjoner	18
3.10 Det undersøkte områdets totale verdi	18
4 Referanser og informanter.....	20

Vedlegg: 4

1 Innledning

Skipfjord landskapsvernområde i Karlsøy kommune i Troms ble opprettet i 1978. Verneformålet for det vel 54 km² store verneområdet er å "bevare et vakkert naturområde med kulturlandskap som er typisk for de ytre kyststrøkene i Troms med et upåvirket vassdrag, vitenskapelig interessante geologiske forekomster og et karakteristisk og til dels rikt plante- og dyreliv". I henhold til verneforskriftene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til oppføring av hytter og andre bygninger i samsvar med forvaltningsplan, i områder der dette ikke vil forringe verneverdien vesentlig.

I 2004 ble det vedtatt en forvaltningsplan for området med tema om bygninger og anlegg. Planområdet er avgrenset til området rundt den gamle bebyggelsen og aktuell lokalisering av vakthytte i dalen. I forvaltningsplanen er det åpnet for at det kan gis tillatelse til et bestemt antall bygninger på stedfestet plassering.

Fylkesmannen i Troms har forvaltningsansvaret for landskapsvernområdet. De har gitt NINA i oppdrag å registrere områder innenfor planområdet som er særlig viktig for fugl, spesielt i forhold til aktuell plassering for bygg i forvaltningsplanen. Det ble plukket ut 8 delområder man antok var viktige, og som skulle undersøkes og vurderes nærmere med tanke på arter, funksjon for fugl og sårbarhet i forhold til nye bygninger. Registrerte arter generelt, og spesielt rovfugler, skulle også rapporteres. Området ble befart 10.- 11. juni 2004 av Karl-Otto Jacobsen og Trond V. Johnsen. Oppsyn i naturvernområdet Jan Pedersen deltok på deler av registreringene.

2 Metode og datagrunnlag

Verdisetting har tatt utgangspunkt i DN-håndbøkene nr. 11 (viltområder, Direktoratet for naturforvaltning 1996) og Nasjonal rødliste (ansvarsarter og rødlistede arter, Direktoratet for naturforvaltning 1999a). Kjennskap til særskilte lokale og regionale forhold er tatt med i vurderingene.

2.1 Kriterier for verdisetting

Viktige kriterier for verdisetting av lokaliteter og naturtyper (Direktoratet for naturforvaltning 1999b) omfatter følgende:

- *Grad av produksjon.* Naturtyper med høy produksjon fører til høye tettheter og gjerne høy artsrikdom.
- *Grad av kontinuitet.* Områder med høy kontinuitet har hatt stabile økologiske forhold over lengre tid, og gir av den grunn vilkår for spesialiserte arter og samfunn til å utvikle seg.
- *Biologisk funksjon.* Områder med viktig biologisk funksjon er områder som oppfyller sentrale funksjoner for bestander i området.
- *Forekomster av rødlistearter.* Rødlistearter er arter klassifisert som spesielt sårbare. De fleste artene på rødlista er klassifisert i en truethetskategori, basert på en ødeleggelse eller reduksjon av viktige habitater (tabell 1).
- *Naturtypens sjeldenhet/grad av truethet.* Naturtyper som har vært utsatt for betydelig reduksjon i nyere tid, som følge av menneskeskapte inngrep og påvirkninger, faller inn under dette kriteriet.

Datainnsamlingen er innrettet slik at vi får karakterisert flest mulig av kriteriene.

Den nasjonale rødlisten omhandler truede arter av forskjellig grad, se tabell 1. I tillegg tar den for seg arter som Norge har et spesielt ansvar for på grunn av at en stor andel av arten befinner seg i landet hele eller deler av året (norske ansvarsarter).

DNs metode for viltkartlegging ble brukt til å verdsette planområdet. En del av artene er gitt en viltvekt. Skalaen tilsvarer en verdi som går fra 1 – lokal verdi til 5 – nasjonal/internasjonalt verdi. Der flere viltvekter overlapper hverandre, gis et tillegg på 1. Det vil si at der to arter med viltvekt 1 og 2 overlapper hverandre, vil det gis en viltvekt på 3 for området (jf. metode i Direktoratet for naturforvaltning 1996).

Tabell 1. *Truethetskategorier for rødlistede arter og ansvarsarter (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). Inndelingen er brukt i teksten og i vedlegg 4.*

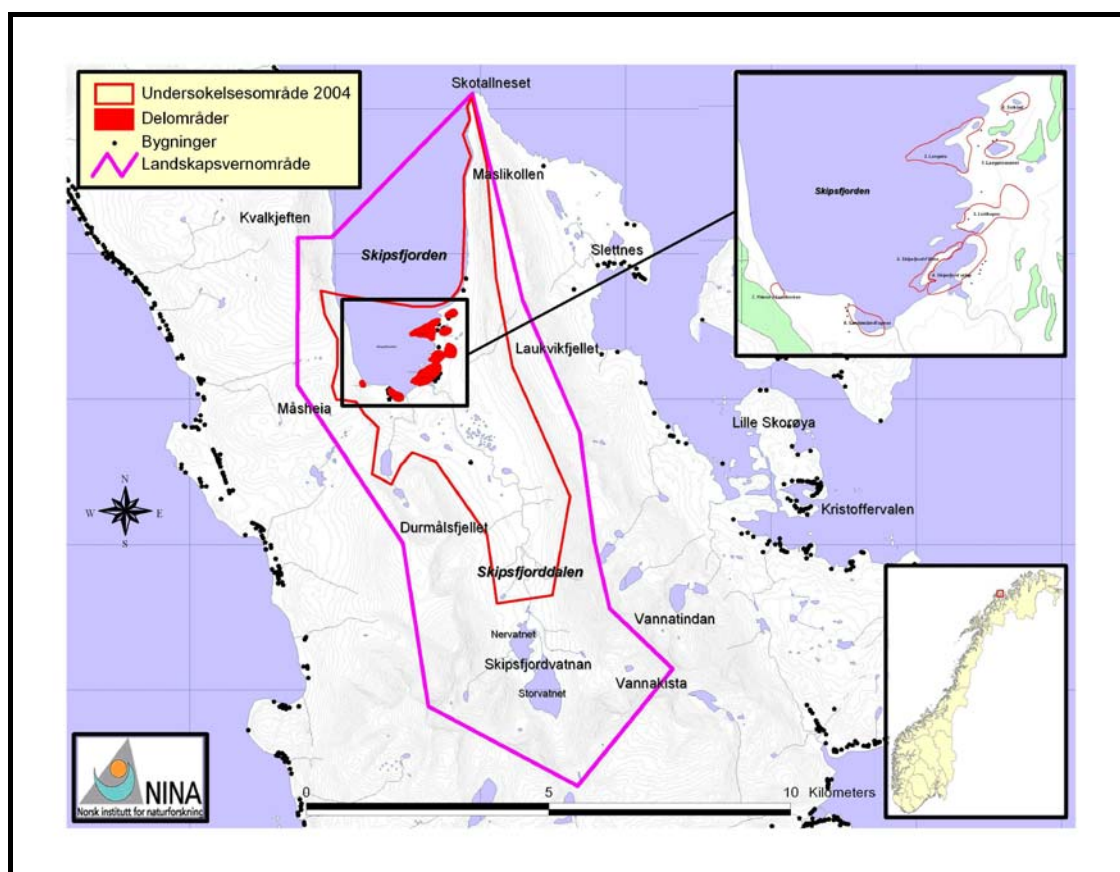
Kode	Beskrivelse
Ex (Extinct)	Arter som er utryddet som reproduserende arter i landet innenfor de siste 50 år. Ex? angir arter som er forsvunnet for mindre enn 50 år siden.
E (Endangered)	Arter som er direkte truet og som står i fare for å dø ut i nærmeste framtid dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
V (Vulnerable)	Sårbare arter med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppen direkte truet dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
R (Rare)	Sjeldne arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon pga. liten bestand eller med spredt og sparsom utbredelse.
DC (Declining, care demanding)	Hensynskrevende arter som ikke tilhører kategori E, V eller R, men som pga. tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak.
DM (Declining, monitor species)	Kategorien bør overvåkes omfatter arter som har gått tilbake, men som ikke regnes som truet. For disse artene er det grunn til overvåking av situasjonen.
A (Responsibility species)	Norske ansvarsarter. Bare arter som forekommer med minst 25% av den europeiske bestand er inkludert.

2.2 Fauna

Området ble befart 10.-11. juni 2004 av Karl-Otto Jacobsen og Trond V. Johnsen. Oppsyn for verneområdet, Jan Pedersen, deltok på deler av befaringsene. Forekomstene av fugl (inkludert sportegn som fjær, gulpeboller, gamle reir o.l.) og pattedyr (inkludert sportegn som fotavtrykk, ekskrementer og markeringssteder, samt hiområder) ble registrert systematisk. I artslista (vedlegg 4) blir det angitt hvilken funksjon og tetthet hver registrerte art har i influensområdet. Opplysninger om ornitologiske registreringer i det aktuelle området er også blitt innhentet fra diverse litteratur, viltområdekartverket hos Fylkesmannen, samt ved henvendelse til lokal-kjente personer som kunne sitte inne med relevante opplysninger.

2.3 Områdebeskrivelse

Skipsfjorden er en nord-sør-gående fjord på nordsiden av Vannøya i Karlsøy kommune i Troms. På vestsiden av fjorden stuper fjellet stort sett rett i havet, mens det langs østsiden og i bunnen av fjorden er en strandflate som folk har kunnet bosette seg på. Ingen gårdsbruk er i drift i Skipsfjorden i dag. Tidligere gårdsbruk og nybygde hytter benyttes til fritidsformål. Gårdsdrift opphørte helt i 1967, og noen enger ble slått fram til dette. Siden har både sau og rein beitet på den tidligere innmarka. De marine avsetningene som bebyggelsen og de gamle innmarkene ligger på, er gjennomgående nokså skrinne. Dette bærer vegetasjonen preg av, og engvegetasjonen på disse arealene er generelt av fattig type med relativt få arter. Langs østsiden av fjorden danner strandterrasser et belte mellom de flate innmarkene på strandflata og de bratte liene som stiger opp mot fjellet. Disse terrassene har rikere heivegetasjon som er omtalt nedenfor. Strandterrassene her, samt liene, terrassene i bunnen av fjorden, og områder oppover i Skipsfjorddalen, var tidligere utmarksbeite. Skipsfjorden har havstrandvegetasjon av ulik utforming. Særegne landskapselementer som flygesandfeltet ved Sandmo og elveløpet til Skipsfjordelva øker den totale variasjonen i landskapet i Skipsfjorden (Vange og Alm 2001).

Figur 1: Kart over Skipsfjorden landskapsvernområde med undersøkelsesområdene.

3 Beskrivelse og vurdering av enkeltområder

3.1 Område 1: Langørsvannet

Figur 2: Langørsvannet sett fra sørøst. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.1.1 Områdebeskrivelse

Delområdet består i hovedsak av Langørsvannet som er et lite og grunt vatn som ligger ca. 250 meter fra sjøen (se vedlegg 1). Det ligger flere hytter og uthus mellom vatnet og sjøen.

3.1.2 Fugleliv/funksjon

Det ble observert stokkand, brunnakke og krikkand i Langørsvannet, men bare førstnevnte hadde unger. Vi kan imidlertid ikke utelukke at både brunnakke og krikkand kan hekke her. Det ble også observert ærfugl som kom fra sjøen og opp til vatnet om kvelden. Dette var nok ikke-hekkende individer som rastet her (8 hunner og 1 hann). Av vadere ble både rødstilk, storspove og svømmesnipe registrert innenfor delområdet, og alle hekker sannsynligvis også her. Av spurvefugler ble linerle og steinskvett observert.

3.1.3 Vurdering

Disse små vatnene og dammene som ligger nært havet har alle en viktig funksjon som både hekke-, beite- og rasteområde for ender og vadere. Selv om det ligger flere hytter forholdsvis nært vatnet på nordsiden har det tydeligvis likevel en viktig funksjon. Hos gressendene som i stor grad er nattaktiv, øker aktivitet utover kvelden og natta samtidig som det blir mindre

menneskelig aktivitet. Dette gjør at disse artene kan bruke området selv om det er litt fritidsbebyggelse her. Det er imidlertid viktig at man ikke bygger vatnet inn med hytter på alle sider, da dette vil medføre økt menneskelig aktivitet i perioder og dermed minsket trygghetsfølelse for fuglene. Bygningene bør samles mest mulig og derfor bør det ikke tillates bygging av hytter på sørsiden av vatnet, men de bør plasseres nord for utløpsbekken i vestenden.

3.2 Område 2: Langøra

Figur 3: Langøra. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.2.1 Områdebeskrivelse

Delområdet omfatter Langøra og bukta sørover til Grasholmen. Nordover går delområdet til og med en ferskvannsdam like ovenfor sjøen. Det er ikke noen eksisterende bygninger innenfor delområdet, men det ligger en hytte og noen ruiner på østsiden mot Langørsvannet (se vedlegg 1).

3.2.2 Fugleliv/funksjon

Det ble observert mytende stökkender og laksender ytterst på Langøra (6 hanner av hver art), Havørna bruker noen av de ytterste steinene på Langøra som fast sitteplass, og den eneste gråhegra som ble registrert satt også i dette området. Både tjeld (3-4 par) og rødstilk (min. 1 par) hekker utover neset. Av andre vadere ble både storspove, heilo, sandlo, myrsnipe og steinvender registrert i fjæreamrådet ved lavvann. Alle disse artene hekker sannsynligvis i eller nært dette delområdet. En del ungfugler av gråmåse og svartbak brukte de ytre delene av

Langøra som sitte-/rasteplass. Rødnebbternene hadde ennå ikke lagt egg ved befaringen (10.-11.06), men ut fra atferden så de ut til å skulle hekke på Langøra.

3.2.3 Vurdering

Langøra har en viktig funksjon for fuglelivet i Skipsfjorden. Det hekker terner her og ungmåser bruker området til rasteplass. Store fjæreområder og tangvoller medfører gode næringsforhold for vadefugler som både beiter og hekker i området. Et par ferskvannsdammer helt nordøst har nok en funksjon for ender og flere vadefugler.

En åpning for at det kan tillates bygging av 1-2 naust nedenfor den største dammen vil imidlertid ikke medføre noen større negativ konsekvens for fuglelivet. Dette fordi naust er bygninger som man oppholder seg lite ved og dermed blir forstyrrelsen minimal.

3.3 Område 3: Leirbogen/Fuglevik

Figur 4: Leirbogen. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.3.1 Områdebeskrivelse

Delområdet består av den grønne bukta Leirbogen med strandeng- og strandsumpvegetasjon (se figur 4). Videre inkluderer det området rundt gården Fuglevik og myrområdene langs bekken innerst i Leirbogen oppover til noen tjern og et inngrodd vatn (se vedlegg 2).

3.3.2 Fugleliv/funksjon

Leirbogen har funksjon som beiteområder for gjess, ender og vadere. Både grågås, krikvand, siland, tjeld, myrsnipe og steinvender ble observert beitende på fjæra her. Rundt gården Fuglevik ble arter som storspove, rødstilk, heilo og fiskemåse registrert, og alle hekket sannsynligvis her. Grågjess bruker sannsynligvis den gamle innmarka her til beiteområde. I myrområdene var enkeltbekkasin vanlig, mens oppe ved de små tjernene hekket det svartbak og rødstilk. Av spurvefuglene var heiplerka var vanlig.

3.3.3 Vurdering

Leirbogen har funksjon som beiteområde for en del arter, mens rundt Fuglevik holder flere kulturlandskapsarter til. Antall individer som ble registrert var imidlertid ikke særlig høyt. Fjæreområdet er relativt lite og alternative områder finnes i umiddelbar nærhet (område 4). En åpning for bygging av naust ved Fuglevik vil i så måte ikke være noe problem. Heller ikke en mulig bygging av hytte eller naust ved Nygård, som ligger ca 200 meter lengre nord, vil være noe problem i forhold til fuglelivet.

3.4 Område 4: Skipsfjordelva-utløpet

Figur 5: Gruntvannsområdet ved utløpet av Skipsfjordelva sett fra Flåten.
Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.4.1 Områdebeskrivelse

Delområdet består av området ved utløpet av Skipsfjordelva. Dette er et grunt fjæreamråde med mye brakkevann som faller helt tørt ved lavvann. Mot havet er området i stor grad skjermet av holmen Flåten. Det ligger en del bygninger øst for utløpet.

3.4.2 Fugleliv/funksjon

Dette området har en viktig funksjon som beite- og rasteområde for både gjess, ender, vadere og måsefugler. Det ble registrert flest grågås (12 ind.) og laksand (41 ind.), men også stjertand, krikkand, stokkand og siland ble observert. En rastende måseflokk, som også bruker området til vaskeplass, bestod av gråmåse (19 ind.), svartbak (10 ind.), fiskemåse (2 ind.) og en hettemåse. Av vadere på fjæra var det både sandlo, myrsnipe, rødstilk og steinvender.

3.4.3 Vurdering

Delområdet utgjør kanskje det viktigste beite- og rasteområdet for gjess, ender, måser og vadere i hele Skipsfjorden. Det er foreslått å kunne gi tillatelse til bygging av nye naust/uthus i forbindelse med dagens eksisterende hytter. Dette medfører at området med forstyrrelser ikke utvides i særlig grad, og dermed får det ikke noen negativ konsekvens for fuglelivet.

3.5 Område 5: Flåten

Figur 6: Motiv fra litt vest for utløpet til Skipsfjordelva. Flåten ses til høyre i bildet.
Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.5.1 Områdebeskrivelse

Delområdet består av en flat og langstrakt holme utenfor utløpet av Skipsfjordelva. Holmen er delvis vegetasjonsdekt, og blir landfast ved lavvann (se vedlegg 2) .

3.5.2 Fugleliv/funksjon

Flåten fungerer som hekkeområde for flere arter. Rødnebbterne (10-15 par), tjeld (3-4 par), fiskemåse (2 par), svartbak (2 par) og steinvender (1 par) hekket alle her.

3.5.3 Vurdering

Selv om antallet ikke er så høyt så fungerer denne lille holmen som et viktig hekkeområde for flere arter. Avstanden inn til husene på sørsiden av bukta er på det korteste ca 200 meter. I tillegg er holmen isolert ved høyvann gjennom halve døgnet. Dette gjør at Flåten ikke vil berøres dersom det bygges naust/uthus i forbindelse med eksisterende bebyggelse.

3.6 Område 6: Sandmelan-bukta

Figur 7: Motiv fra Sandmelan. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.6.1 Områdebeskrivelse

Delområdet ligger like vest for Flåten og består av en større bløtbunnsfjære, samt noe av området rundt bebyggelsen på Røyernes (se vedlegg 3).

3.6.2 Fugleliv/funksjon

Fjæreområdet er utelukkende et beiteområde for en del fuglearter. Det ble registrert hele 63 tjeld i dette området og utover mot Flåten, i all hovedsak ikke-hekkende individer. Krikkand (3 ind.) og rødstilk (1 ind.) ble også registrert. Rundt Røyernes ble spurvefugler som heipiplerke, linerle, gråtrost, rødvingetrost og løvsanger observert.

3.6.3 Vurdering

Sandmelan-bukta er en del av et større fjæreområde som strekker seg fra Røyernes til og med Flåten. Delområdet har i likhet med resten av dette området, en viktig funksjon som beiteområde for en rekke arter. Siden det brukes kun til beiting så vil ikke eventuelle nye naust eller uthus på Røyernes ha noen negativ innvirkning på fuglelivet.

3.7 Område 7: Ytre Sandkroken

Figur 8: Rester etter bygninger ved Ytre Sandkroken. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.7.1 Områdebeskrivelse

Delområdet ligger helt vest i Skipsfjorden og består av tidligere innmark hvor det finnes noen gamle tufter (se vedlegg 3). Langs sjøen er det en lengre sandstrand.

3.7.2 Fugleliv/funksjon

Det ble kun registrert storspove i forbindelse med innmarka, samt tjeld på stranda.

3.7.3 Vurdering

Delområdet har ikke noen viktig funksjon for fuglelivet, og en eventuell bygging av fritidsboliger i området vil derfor ikke ha noen negativ effekt.

3.8 Område 8: Solstad

Figur 9: Ferskvannstjern nordøst for Solstad. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

3.8.1 Områdebeskrivelse

Delområdet består av et tjern som ligger ca 150 meter fra sjøen med omkringliggende myr og hei. Det ligger en hytte med uthus ca 120 meter sørvest for tjernet (se vedlegg 1).

3.8.2 Fugleliv/funksjon

Dette lille tjernet har en funksjon som hekkeområde for flere fuglearter. Fiskemåse (3 par), rødnebbterne (2 par), rødstilk (2 par), grågås (1 par) og svartbak (1 par) hekket alle i tilknytning til tjernet, mens ett par småspove hekket like ovenfor i heiområdet.

3.8.3 Vurdering

Delområdet har en viktig funksjon som hekkeområde for flere våtmarksarter, selv om antallet ikke er veldig høyt. Tjernet er en fuglebiotop som er viktig å ta vare på, og hvor unødvendig

forstyrrelse bør hindres. Det er foreslått en åpning for bygging av hytte med uthus like ovenfor tjernet (der bildet i figur 9 er tatt fra). Dette vil forringe kvaliteten av delområdet som leveområde for fugler, og det frarådes derfor. Det andre alternativet til bygging ligger 400-500 meter lengre nordøst på grensen til eiendommen Skipsfjord. Dette er en plassering som er så langt fra tjernet at fuglelivet ikke vil påvirkes.

3.9 Andre observasjoner

Området som ble undersøkt under besøket i 2004 er mye større enn de 8 delområdene som er kommentert særskilt (se fig. 1). Klipper og berg ble undersøkt for hekkende rovfugler, mens myr og vatn innover dalen ble undersøkt for våtmarksfugl. Fugler som lå på fjorden ble også registrert. Innenfor forvaltningsplanens planområde ved fjorden var det likevel etter vår vurdering ingen flere delområder med spesiell betydning for fugl og som det var verd å undersøke nærmere. Det ble gjort en del andre fugleregistreringer som er verd å kommentere (se ellers vedlegg 4):

Smålom: 5 par i forskjellige vatn i Skipsfjorddalen.

Islom: 1 individ ble observert ute på fjorden.

Ærfugl: Det ble funnet reir ved vatn inne i Skipsfjorddalen.

Svartand: 42 mytende individ observert på sjøen utenfor Røyrnes/Sandkroken.

I tillegg ble en hann observert i et vatn inne i Skipsfjorddalen.

Fiskemåse: Hekkekoloni på 60-70 par inne i Skipsfjorddalen.

Tyvjo: Det hekket ca 10 par spredt inne på myrene i Skipsfjorddalen.

Det ble også registrert flere **rovfuglarter**, hvor av flere hekket. Disse er ikke kommentert nærmere i denne rapporten, men beskrevet i et vedlegg 5 som er unntatt offentlighet.

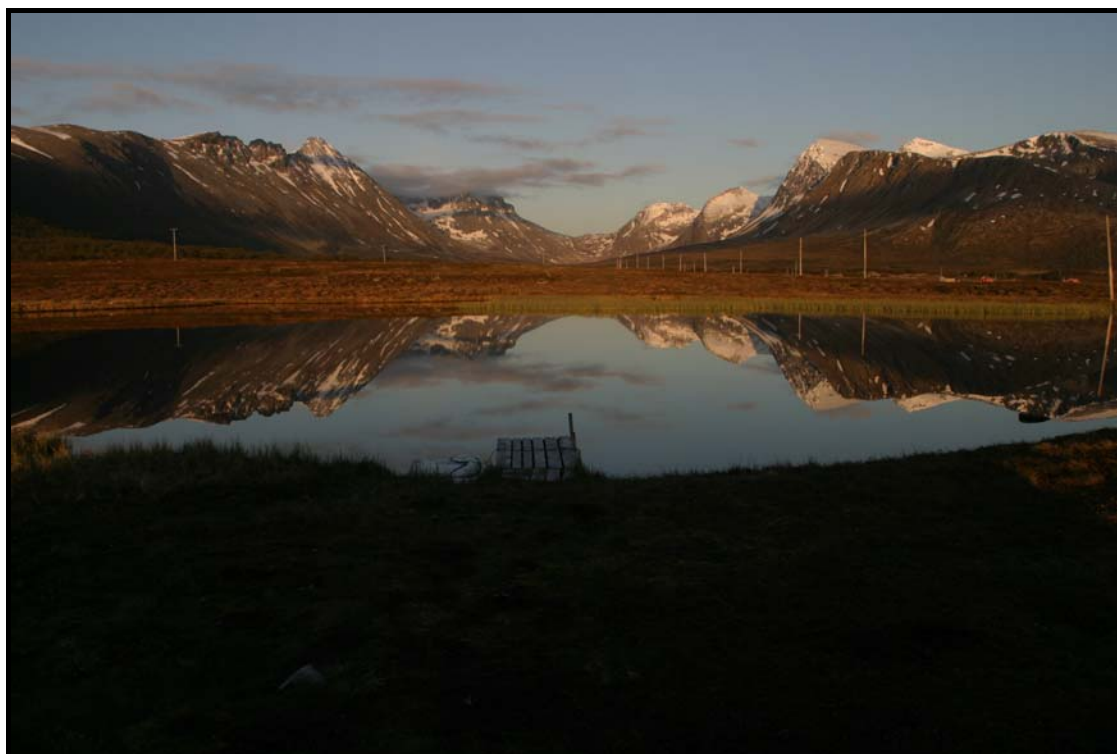
I forbindelse med forvaltningsplanen for verneområdet er det gitt en åpning for bygging av en vaktbu inne i Skipsfjorddalen. En befaring av det aktuelle området for plasseringen, konkluderte med at det ikke vil komme i konflikt med fuglelivet.

3.10 Det undersøkte områdets totale verdi

Resultat fra registreringene, samt en gjennomgang av eldre rapporter og intervjuer, viser at det til sammen er registrert 72 fuglearter og 12 pattedyrarter i Skipsfjord landskapsvernområde. Av disse fugleartene har 13 rødlistestatus mens ni er ansvarsarter (tre av disse er både rødliste- og ansvarsart). Av de 12 pattedyrartene er oter både rødliste- og ansvarsart, mens lemen er ansvarsart (se vedlegg 4). Antall pattedyrarter inkluderer også sel som er observert i fjorden.

DNs metode for viltkartlegging er blitt brukt til å verdsette området. En del av artene er gitt en viltvekt. Skalaen tilsvarer en verdi som går fra 1 – lokal verdi til 5 – nasjonal/internasjonalt verdi. Skipsfjorden med sine mange rødlistearter har etter vår verdsetting fått verdi 4, som er av nasjonal verdi (se vedlegg 4).

Skipsfjorden har en del bebyggelse og i tillegg kommer også noen tilreisende fiskere til Skipsfjordelva. Dette medfører at det tidvis er en del menneskelig aktivitet og forstyrrelse her. Slik aktivitet har det imidlertid vært i århundrer, og særlig i den tiden Skipsfjorden var bosatt. I dag er det relativt lite folk som er i Skipsfjorden før 15. juni, tidspunktet for når det blir tillatt å fiske i elva (J. Pedersen pers medd.). Fra da av og til ut på høsten er det en del folk som bruker fritidsboligene sine, fisker i elva, plukker bær og jakter. Før midten av juni er det altså lite menneskelig forstyrrelse her, og for en del av fugleartene er derfor den kritiske delen av hekkesesongen (eggstadiet) over når forstyrrelsene øker. Besøksmønsteret kan imidlertid endre seg over tid, og i fremtiden kan bruken av området øke på våren og forsommeren. Selv om det er forskjell på hvor mye forstyrrelse de ulike artene tåler, er det viktig å sikre de områdene som er viktige for fuglelivet. Dette gjøres blant annet ved å ikke tillate nybygging innenfor noen deler av de åtte delområdene.

Figur 10: Nattstemning ved Langørsvannet. Foto: Karl-Otto Jacobsen ©.

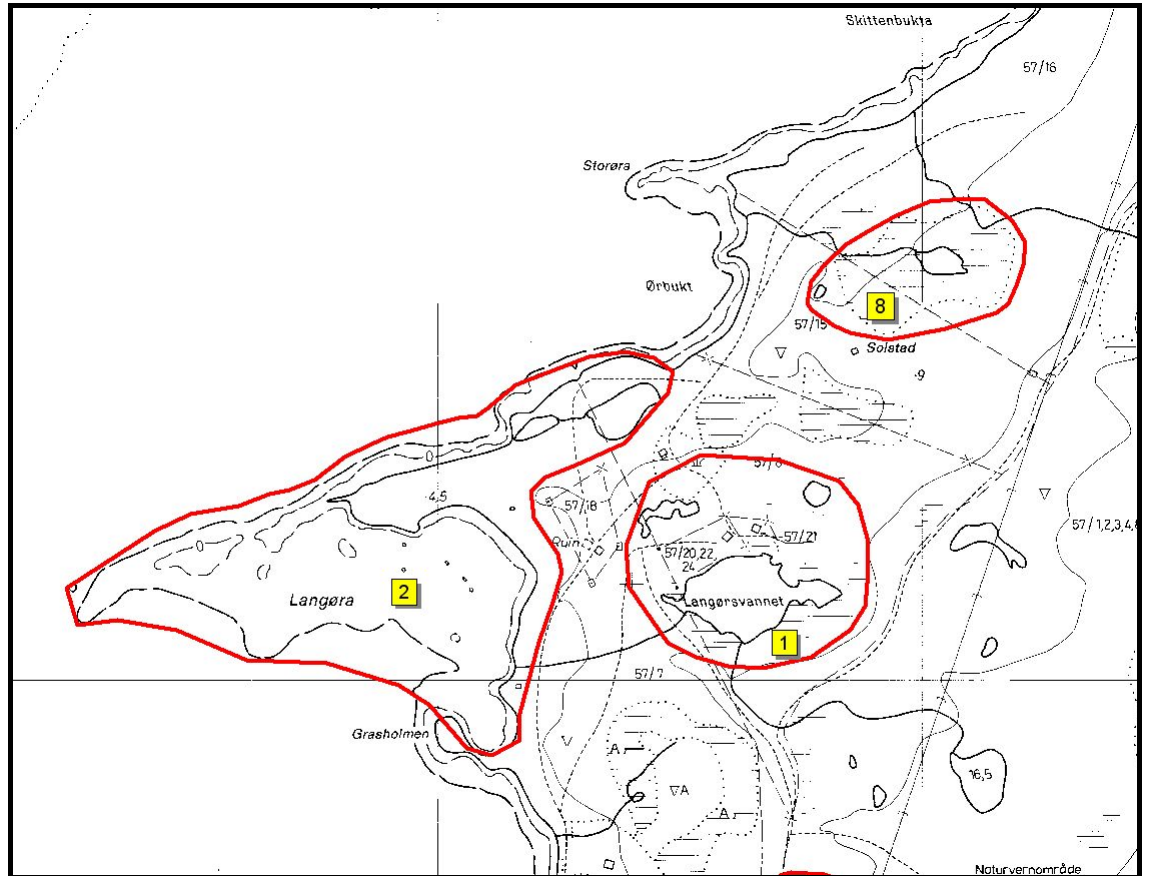
4 Referanser og informanter

- Bentz, P.G. & Skinnarland, N. 1975. Skipsfjorden, Vannøya. Inventering for landsplan for verneverdige områder. Rapport til Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. 15s.
- Crowther, A.G.D. 1959. Ornithological results of the Cambridge Vannøy expedition 1958. Astarte 1 (17): 1-15
- Direktoratet for naturforvaltning, 1996. *Viltkartlegging*. DN-håndbok 11.
- Direktoratet for naturforvaltning, 1999a. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998, DN-rapport 1999-3.
- Direktoratet for naturforvaltning 1999b. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13.
- Fylkesmannen i Troms. 1987. Viltområdekartverket.
- Vange V. & Alm T. 2001. Kulturlandskapet i Skipsfjorden landskapsvernområde, Karlsøy kommune: botaniske registreringer i 2001. Rapport til Fylkesmannen i Troms. 22s.

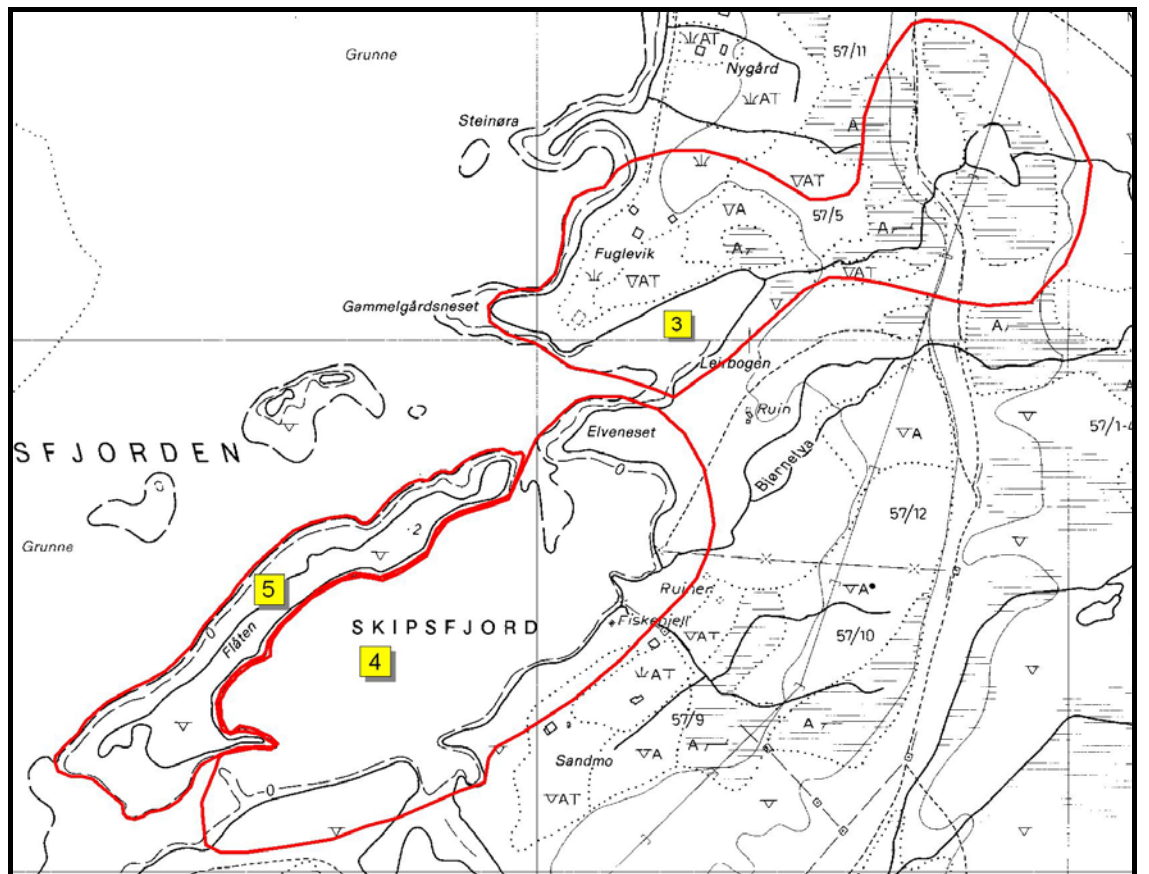
INFORMANTER:

- Jan Pedersen, Vannøy
John H. Benjaminsen, Tromsø
Morten Halvorsen, Vesterålen
Viggo Ditlefsen, Tromsø

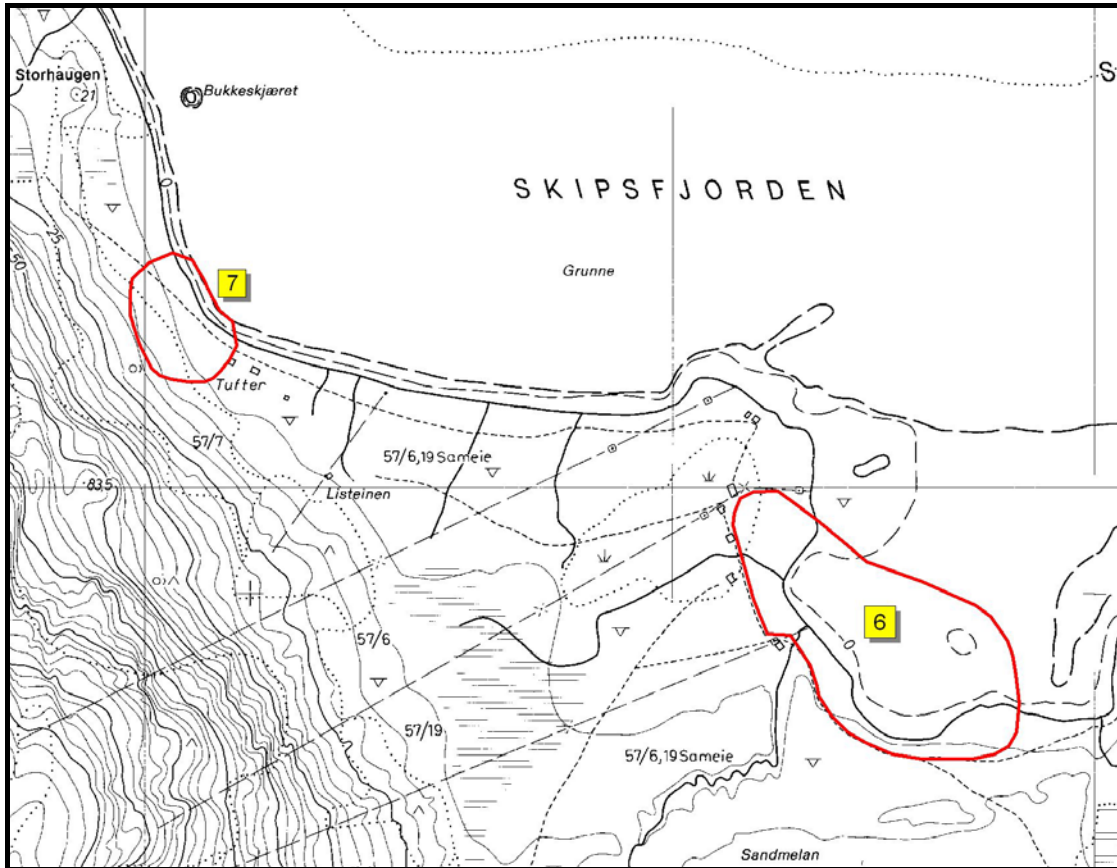
Vedlegg 1: Kart over delområder 1, 2 & 8 (kartgrunnlag: ØK 1:5000. Fylkesmannen i Troms)

Vedlegg 2: Kart over delområder 3, 4 & 5 (kartgrunnlag: ØK 1:5000. Fylkesmannen i Troms)

Vedlegg 3: Kart over delområder 6 og 7. (kartgrunnlag: ØK 1:5000. Fylkesmannen i Troms)

Vedlegg 4: Artsliste for fugl og pattedyr i Skipsfjorden, Troms

Rødlistestatus:

Ex= Utryddet
 E = Direkte truet
 V = Sårbar
 R = Sjelden
 DC = Hensynskrevende
 DM = Bør overvåkes

A= Ansvarsarter

Tetthet i området:

XXXX = meget vanlig
 XXX = vanlig
 XX = fåtallig
 X = sjelden
 T = tilfeldig
 o = opplysninger innhentet fra rapporter og informanter

Artens bruk av området:

H = Hekke/yngleområde
 B = Beite/jaktområde
 M = Myte/hårfellingsområde
 O = Overnattingsplass
 R = Rasteområde
 S = Spill/parringsområde
 T = Trekkvei
 L = Leveområde

Stor bokstav= sikker, Liten bokstav= mulig

Orden (gruppe)	Artsnavn	Latinske navn	Rødliste- status (1998)	Tetthet i området	Artens bruk av området	Viltvekt	1. Langørsvannet	2. Langøra	3. Leirbogen/Fuglevik	4. Skipsfjordelva - utløpet	5. Flåten	6. Sandmelan-bukta	7. Ytre Sandkroken	8. Solstad
Lommer	SMÅLOM	<i>Gavia stellata</i>	DC	XX	H	4								
	STORLOM	<i>Gavia arctica</i>	DC	XX	H	4								
	ISLOM	<i>Gavia immer</i>		T	B,R									
Pelikanfugler	STORSKARV	<i>Phalacrocorax carbo</i>		XX	B,R									
	TOPPSKARV	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>		XX	B,R									
Storkefugler	GRÅHEGRE	<i>Ardea cinerea</i>		XX	B,R			X						
Andefugler	GRÅGÅS	<i>Anser anser</i>		XXX	H,R	1			X	X				X
	BRUNNAKKE	<i>Anas penelope</i>		XX	h	1	X							
	KRIKKAND	<i>Anas crecca</i>		XX	H	1	X		X	X		X		
	STOKKAND	<i>Anas platyrhynchos</i>		XXX	H	1	X	X		X				
	STJERTAND	<i>Anas acuta</i>	R	X	b,h	3				X				
	ÆRFUGL	<i>Somateria mollissima</i>		XXX	H	1	X							
	HAVELLE	<i>Clangula hyemalis</i>	DM	XXo	h	2								
Svartand	SVARTAND	<i>Melanitta nigra</i>	DM	XX	M,h	2								
	SILAND	<i>Mergus serrator</i>		XXX	h	1			X	X				
	LAKSAND	<i>Mergus merganser</i>		XXX	M	2		X		X				
	Haukefugler	HAVØRN	<i>Haliaeetus albicilla</i>	DC,A	XXX	H	4		X					
Falker	HØNSEHAUK	<i>Accipiter gentilis</i>	V	Xo	B, T									
	FJELLVÅK	<i>Buteo lagopus</i>		XXXo	H	2								
	KONGEØRN	<i>Aquila chrysaetos</i>	R	XX	H	4								
	TÅRNFALK	<i>Falco tinnunculus</i>		XX	h	2								
	DVERGFALK	<i>Falco columbarius</i>		XX	H	2								
Hønefugler	JAKTFALK	<i>Falco rusticolus</i>	V,A	X	H	4								
	VANDREFALK	<i>Falco peregrinus</i>	V	X	h	4								
	LIRYPE	<i>Lagopus lagopus</i>		XXXXo	H	1								
Vade-, måke- og alkefugler	FJELLRYPE	<i>Lagopus mutus</i>	A	XXXXo	H	1								
	TJELD	<i>Haematopus ostralegus</i>		XXXX	H,R	2		X	X		X		X	
VIPE	SANDLO	<i>Charadrius hiaticula</i>		XX	H	1		X		X				
	HEILO	<i>Pluvialis apricaria</i>		XXX	H	1		X	X					
	VIPE	<i>Vanellus vanellus</i>		XX	H	1								
	MYRSNIPE	<i>Calidris alpina</i>	A	XX	h	2		X	X	X				
	ENKELTBEEKKASIN	<i>Gallinago gallinago</i>		XX	H	1			X					
SMÅSPOVE	<i>Numenius phaeopus</i>		XX	H	1								X	

	STORSSPOVE	<i>Numenius arquata</i>		XX	H	1	X	X	X				X	
	RØDSTILK	<i>Tringa totanus</i>	A	XXX	H	1	X	X	X	X		X		X
	STRANDSNIPE	<i>Actitis hypoleucos</i>		XX	H									
	STEINVENDER	<i>Arenaria interpres</i>		XX	H	1		X	X	X	X			
	SVØMMESNIPE	<i>Phalaropus lobatus</i>		X	h	1	X							
	TYVJO	<i>Stercorarius parasiticus</i>		XXX	H	2								
	HETTEMÅSE	<i>Larus ridibundus</i>		XX	B,R					X				
	FISKEMÅSE	<i>Larus canus</i>		XXX	H	2			X	X	X			X
	GRÅMÅSE	<i>Larus argentatus</i>		XXX	H	1		X		X				
	SVARTBAK	<i>Larus marinus</i>	A	XXX	H	1		X	X	X	X			X
	KRYKKJE	<i>Rissa tridactyla</i>	A	XXX	B,R									
	RØDNEBBTERNE	<i>Sterna paradisaea</i>		XXX	H	2		X			X			X
	LOMVI	<i>Uria aalge</i>	V	XXo	B									
	ALKE	<i>Alca torda</i>		XX	B									
	TEIST	<i>Cephus grylle</i>	DM	XXX	H,B,R	3								
	LUNDE	<i>Fratercula arctica</i>	DC,A	XX	B									
Gjøkfugler	GJØK	<i>Cuculus canorus</i>		XX	H									
Ugler	SNØUGLE	<i>Nyctea scandiaca</i>	V	Xo	b									
Spurvefugler	SANDSVALE	<i>Riparia riparia</i>		XXo	H	1								
	HEIPIPLERKE	<i>Anthus pratensis</i>		XXXX	H				X			X		
	LAPPIPLERKE	<i>Anthus cervinus</i>		Xo	H									
	SKJÆRPIPLERKE	<i>Anthus petrosus littoralis</i>	A	XXX	H									
	LINERLE	<i>Motacilla alba alba</i>		XX	H		X					X		
	FOSSEKALL	<i>Cinclus cinclus</i>		XX	H									
	JERNSPURV	<i>Prunella modularis</i>		XXo	h									
	BLÅSTRUPE	<i>Luscinia svecica</i>		XXX	H									
	RØDSTJERT	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		Xo	h									
	STEINSKVETT	<i>Oenanthe oenanthe</i>		XXX	H		X							
	RINGTROST	<i>Turdus torquatus</i>		XXX	H									
	GRÅTROST	<i>Turdus pilaris</i>		XXX	H							X		
	MÅLTROST	<i>Turdus philomelos</i>		XX	h									
	RØDNINGETROST	<i>Turdus iliacus</i>		XXX	H							X		
	LØVSANGER	<i>Phylloscopus trochilus</i>		XXXX	H							X		
	KRÅKE	<i>Corvus corone cornix</i>		XXX	H									
	RAVN	<i>Corvus corax</i>		XX	H									
	BJØRKEFINK	<i>Fringilla montifringilla</i>		Xo	h									
	LAPPSPURV	<i>Calcarius lapponicus</i>		XX	H	1								
	SNØSPURV	<i>Plectrophenax nivalis</i>		XXo	H,T									
	SIVSPURV	<i>Emberiza schoeniclus</i>		XX	H									
Pattedyr	OTER	<i>Lutra lutra</i>	DM,A	XXX	L	4								
	RØYSKATT	<i>Mustela erminea</i>		XXo	L									
	VILLMINK	<i>Mustela vison</i>		XXo	L									
	ELG	<i>Alces alces</i>		XXo	L									
	TAMREIN	<i>Rangifer tarandus</i>		XXX	L									
	HARE	<i>Lepus timidus</i>		XXX	L									
	LEMEN	<i>Lemus lemus</i>	A	XXX,o	L									
	MARKMUS	<i>Microtus agrestis</i>		XXX,o	L									
	HAVERT	<i>Halichoerus grypus</i>		XXX	L									
	STEINKOBBE	<i>Phoca vitulina</i>		XXX,o	L									
	RINGSSEL	<i>Phoca hispida</i>		T,o	T									
	STORKOBBE	<i>Erignathus barbatus</i>		T,o	T									

NINA Oppdragsmelding **857**

ISSN 0802-4103

ISBN 82-426-1505-5

NINA Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor • Tungasletta 2 • 7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00 • Telefaks: 73 80 14 01

<http://www.nina.no>